

Beleidsnotitie “Veilige Kerk” in Hervormde Gemeente Brandwijk

september 2025

Aanleiding

De PKN (en ook de Hervormde Gemeente Brandwijk die daartoe behoort) wil een veilige kerk zijn. Daarom besloot de generale synode om kaders te stellen voor een regeling voor het aanstellen van vertrouwenspersonen en een regeling die predikanten, kerkelijk werkers en ook vrijwilligers en ambtsdragers verplicht tot het hebben van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Dit is vastgelegd een nieuwe generale regeling: ‘Veilige gemeente’. Uitgangspunt daarvan is dat lokale kerkenraden het gesprek in de gemeente stimuleren om gezamenlijk zorg te dragen voor een klimaat waarin iedereen zich veilig kan voelen. De Hervormde Gemeente Brandwijk heeft dit uitgewerkt in deze beleidsnotitie “Veilige Kerk”.

Bewustwording

De basis voor het beleid is bewustwording binnen de gemeente. De Hervormde Gemeente Brandwijk is zich bewust van machtsongelijkheid onder gemeenteleden en de effecten daarvan. Voorbeelden kunnen zijn machtsverschillen tussen jeugdleiders en deelnemers in het jeugdwerk en tussen ouderling en pastoraal. Het effect kan zijn dat iemand met meer macht grensoverschrijdend gedrag vertoont. De ander ervaart dat in eerste instantie niet als storend of wil daar geen aandacht aan besteden. Tot het gevoel van veiligheid wordt aangetast.

Alle gemeenteleden hebben recht op een veilig gemeente. Om bewustwording voor dit onderwerp te creëren en vast te houden zal dit onderwerp regelmatig worden geagendeerd op de kerkenraadsvergadering en worden op bijeenkomsten, zoals het jeugdleidersoverleg en een avond voor alle gemeenteleden, aandacht besteed aan dit gevoelige onderwerp.

Gedragscodes en omgangsregels

De Hervormde Gemeente Brandwijk hanteert een gedragscode die vrijwilligers en beroepskrachten, die staan in een ambt of leidinggevende taak, ontvangen en die met hen besproken wordt. In de gedragscode staat wat de kerkenraad verwacht van iedereen voor wie de gedragscode geldt. De gedragscode is te vinden als bijlage 1.

Omgangsregels zijn afspraken in een groep over hoe je met elkaar omgaat. Het is mogelijk dat geledingen binnen de gemeente zelf omgangsregels toevoegen aan de centraal geldende gedragscode. Met name voor het jeugdwerk adviseren wij met nadruk dit aan het begin van ieder nieuw winterwerkseizoen te doen.

Vertrouwenspersonen

Gemeenteleden moeten altijd iemand kunnen benaderen met vragen, vermoedens of meldingen. Vertrouwenspersonen spelen een belangrijke rol in het creëren van een veilige omgeving. Zij bieden ondersteuning en kunnen proactief handelen bij vermoedens van misbruik. Daarnaast adviseren vertrouwenspersonen de kerkenraad en dragen ze bij aan het ontwikkelen en implementeren van beleid voor een veilige kerk.

Binnen een gemeente is het verplicht om minimaal twee vertrouwenspersonen aan te stellen, een man en een vrouw. Dit zorgt voor samenwerking en vergroot de effectiviteit. Mensen uit het maatschappelijk werk, onderwijs, personeelswerk of hulpverlening zijn mogelijk geschikt voor deze rol.

De vertrouwenspersonen bieden een luisterend oor aan degenen die met verhalen, vragen of meldingen met betrekking tot de veiligheid in de gemeente komen, adviseren over eventueel te nemen stappen en geven gevraagd en ongevraagd advies aan de kerkenraad rond gesignaleerde knelpunten. Vertrouwenspersonen worden aangesteld voor een periode van vier jaar. Deze periode kan telkens worden verlengd en kan zowel door de kerkenraad als door de vertrouwenspersoon tussentijds worden beëindigd.

De kerkenraad maakt een formele afspraak met de vertrouwenspersonen en legt deze vast in een overeenkomst om de rol en verantwoordelijkheden duidelijk te maken. Zie bijlage 2 voor de modelovereenkomst.

Een vertrouwenspersoon hoeft geen lid van de gemeente te zijn, maar moet de kerk wel kennen om situaties goed in te kunnen schatten en adequaat te reageren. Daarnaast is de vertrouwenspersoon geen lid van de kerkenraad en heeft voldoende afstand van de kerkelijke leiding. De kerkenraad benoemt de vertrouwenspersonen.

Het is raadzaam dat de vertrouwenspersoon een training volgt. De kerkenraad faciliteert dit. Er zijn diverse landelijke opleidingen voor vertrouwenspersonen. De training van het Meldpunt Misbruik is echt gericht op de kerkelijke gemeente, en wordt op verschillende momenten en plaatsen aangeboden.

Door de PKN is een meldprotocol voor melders opgesteld (Bijlage 3). Dit document is een model voor gemeenten van de Protestantse Kerk bij meldingen over grensoverschrijdend gedrag. Het beschrijft het meldprotocol dat vertrouwenspersonen moeten volgen bij verschillende soorten meldingen. Het biedt stapsgewijze begeleiding voor gesprekken met melders en slachtoffers, collegiale consultatie, doorverwijzing en rapportage. Het document helpt vertrouwenspersonen om adequaat te reageren en passende vervolgstappen te nemen.

Daarnaast is er een Routekaart bij melding (Bijlage 4) beschikbaar gesteld. Dit document is een routekaart voor plaatselijke vertrouwenspersonen bij meldingen van seksueel misbruik in kerkelijke context. Het biedt een stappenplan voor negen verschillende routes waarlangs meldingen kunnen binnenkomen, met concrete acties en ondersteuning vanuit SMPR. Het benadrukt zorgvuldig luisteren, juist doorverwijzen en bescherming van betrokkenen, met speciale aandacht voor minderjarigen.

VOG

Door de PKN is een VOG verplicht voor een deel van de medewerkers en vrijwilligers binnen de gemeenten. Tot de genoemde personen die zo'n VOG moeten hebben behoren in ieder geval alle ambtsdragers, alle anderen die namens de gemeente pastorale taken hebben, functies waarin men regelmatig (bege)leiding geeft aan minderjarigen of kwetsbare mensen en voor vertrouwenspersonen.

De Hervormde Gemeente Brandwijk stelt een VOG verplicht voor de kerkenraad, voor leidinggevers in het jeugdwerk en vrijwilligers die pastorale taken verzorgen binnen de gemeente. Deze vrijwilligers vervullen namens de gemeente pastorale of leidinggevende taken, waarbij zij regelmatig in aanraking komen met kwetsbare of minderjarige personen.

Binnen de kindercrèche wordt gewerkt met het vier-ogen-principe. Zowel voor de baby's en peuters die opgevangen worden als voor de ouders en tieners die oppassen getuigt het van zorg om altijd met meerdere personen een kind of groepje kinderen te begeleiden. Een VOG wordt hier geen zinvol preventief middel geacht ten aanzien van veilig gemeente-zijn.

De kerkenraad stelt één persoon verantwoordelijk voor aanvragen en beheer. De hoeveelheid werk daarvoor is beperkt: een registratiesysteem (wie heeft de VOG nodig en wanneer is deze ontvangen) is voldoende.

Informatie en communicatie

De kerkenraad communiceert het beleid op passende wijze aan de gemeente door het verstrekken van informatie via het kerkblad en het organiseren van een gemeenteavond voor alle gemeenteleden.

Deze beleidsnotitie Veilige Kerk wordt beschikbaar gesteld op de website, waar ook vermeld zal worden wie de gemeentevertrouwenspersonen zijn.

Meer informatie kan worden verkregen op de volgende websites:

Protestantse Kerk Nederland: <https://protestantsekerk.nl/onderwerp/veilige-gemeente/>

Veilige Kerk (een initiatief van drie kerkelijke meldpunten: Meldpunt Misbruik, SMPR en SEM):
<https://www.veiligekerk.nl/>

Classis Zuid-Holland-Zuid: <https://classiszuidhollandzuid.nl/veilige-kerk/>

Bijlage 1

Gedragscode (vrijwillige) medewerker in het jeugdwerk en in de pastorale teams

De Hervormde Gemeente Brandwijk vindt het belangrijk dat haar betaalde en onbetaalde medewerkers in hun gedrag rekening houden met wat wenselijk en toelaatbaar is en zich bewust zijn van de kaders waarbinnen het jeugdwerk plaats kan vinden. Daarom hebben wij als kerkelijke gemeente voor al onze (vrijwillige) medewerkers in het jeugdwerk en in pastorale teams een gedragscode opgesteld.

1. De medewerker is te allen tijde verantwoordelijk voor de veiligheid van de relatie. Zo zorgt de medewerker voor een omgeving en een sfeer waarbinnen het kind/de jongere/de ander zich veilig en gerespecteerd voelt.
2. De medewerker onthoudt zich ervan het kind/de jongere/de ander te bejegenen op een wijze die het kind/de jongere/de ander in zijn waardigheid aantast.
3. De medewerker dringt niet verder door in het privéleven van het kind/de jongere/de ander dan functioneel noodzakelijk is.
4. De medewerker onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en misbruik ten opzichte van het kind/de jongere/de ander. Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen medewerker en het kind/de jongere tot 18 jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.
5. De medewerker mag het kind/de jongere/de ander niet op zodanige wijze aanraken, dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren zal worden.
6. De medewerker zal tijdens trainingsdagen, kampen, reizen, uitjes en dergelijke zeer terughoudend en met respect omgaan met het kind/de jongere/de ander en de ruimtes waarin zij zich bevinden, zoals de kleedkamer of hotelkamer.
7. De medewerker heeft de plicht het kind/de jongere/de ander naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel misbruik en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij het kind/de jongere/de ander is betrokken, wordt nageleefd.
8. Indien de medewerker gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel misbruik, is hij verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door de kerkenraad aangewezen persoon.
9. De medewerker krijgt of geeft geen (im)materiële vergoedingen die niet in de rede zijn.
10. In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de medewerker in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met de daarvoor door de kerkenraad aangewezen persoon.

Overtreding van deze code leidt tot de tucht- of klachtenprocedure en kan disciplinaire maatregelen tot gevolg hebben. Wanneer een medewerker wordt verdacht van strafbare feiten van seksueel misbruik van kinderen of jongeren/anderen zal de kerkenraad politie/justitie inschakelen en een melding doen bij het kerkelijk meldpunt seksueel misbruik waar de gemeente bij aangesloten is.

Bijlage 2

Overeenkomst van opdracht vertrouwenspersoon

Deze overeenkomst van opdracht wordt met ieder van de vertrouwenspersonen apart aangegaan.

Vooraf

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn; een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven. Onze gemeente onderschrijft dit uitgangspunt. Daarom heeft de (algemene) kerkenraad preventiebeleid in het kader van veilige kerk opgesteld. Tot dit beleid behoort het aanstellen van vertrouwenspersonen.

Overeenkomst

1. De kerkenraad van de Hervormde Gemeente Brandwijk stelt vanaf **datum** voor haar gemeente de volgende persoon aan als vertrouwenspersoon: **[vul in: naam en woonplaats]**.

2. De vertrouwenspersoon wordt aangesteld voor vier jaar. Deze periode kan telkens met vier jaar worden verlengd. De kerkenraad en de vertrouwenspersoon kunnen de aanstelling op ieder moment beëindigen.

3. De vertrouwenspersoon verklaart dat **zij/hij** als vertrouwenspersoon wil optreden overeenkomstig generale regeling 16 van de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland en heeft daarbij de volgende taken:

- a. biedt een luisterend oor aan degene die met verhalen, vragen of meldingen met betrekking tot de veiligheid in de gemeente bij hem of haar komt;
- b. adviseert over eventueel te nemen stappen en ondersteunt de persoon daarbij;
- c. geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de kerkenraad rond gesignaleerde knelpunten en preventieactiviteiten;
- d. heeft jaarlijks overleg met de kerkenraad en legt daarbij verantwoording af middels een geanonimiseerd jaaroverzicht;
- e. stimuleert de kerkenraad en alle personen die betrokken zijn bij jeugdtaken te werken volgens het Stappenplan Veilig Jeugdwerk.

4. De vertrouwenspersoon verklaart de werkzaamheden in overleg en afstemming met de andere vertrouwenspersoon te verrichten met wie dezelfde overeenkomst van opdracht is aangegaan.

5. De vertrouwenspersoon verklaart geheim te houden alle zaken die **haar/hem** in de uitoefening van de taak ter kennis komen en een vertrouwelijk karakter dragen. De vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht overeenkomstig de kerkorde (ordinantie 4-2 van de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland), met inachtneming van de wettelijke kaders van de Nederlandse overheid.

6. De kerkenraad draagt er zorg voor dat de naam van de vertrouwenspersoon in de gemeente bekend is, door met regelmaat te communiceren over de aanwezigheid en bereikbaarheid van de vertrouwenspersonen via kerkblad en/of website, en biedt tevens publicatieruimte aan de vertrouwenspersoon zelf. Daarnaast is er ruimte voor inbreng van de vertrouwenspersoon tijdens een gemeenteavond en/of kerkelijke vergadering.

7. Eén kerkenraadslid is het aanspreekpunt voor de aangestelde vertrouwenspersonen. Ten minste jaarlijks vindt er een gesprek plaats met de vertrouwenspersonen over hun bevindingen en aanbevelingen.

8. De kerkenraad draagt, in overleg met de vertrouwenspersoon, zorg voor een adequate scholing van de vertrouwenspersoon.

9. De door de vertrouwenspersoon gemaakte onkosten, zoals kosten voor training, reizen en het gebruik van telefoon of internet, vergoedt de gemeente op declaratiebasis.

Brandwijk

[vul in: datum]

XXX

voorzitter kerkenraad

XXX

voorzitter college van kerkrentmeesters

XXXXXXXXXXXXX

vertrouwenspersoon

Model voor gemeenten bij meldingen over grensoverschrijdend gedrag

Algemeen

Dit model is bedoeld voor plaatselijke gemeenten van de Protestantse Kerk als onderdeel van hun beleid voor een veilige gemeente. Die gemeente kiest ervoor een veilige gemeente te zijn voor alle leden. Dat betekent dat de leden elkaar met respect behandelen en de mensen met speciale taken en opdrachten geen misbruik van hun machtspositie maken. Denk daarbij aan seksueel grensoverschrijdend gedrag, financiële malversatie, intimidatie en dreiging. De kerkenraad heeft daarvoor een beleid opgesteld, waar een meldprotocol onderdeel van is.

Het meldprotocol geeft de gemeenteleden inzicht in wat ze kunnen doen als ze zich zorgen maken over een situatie in de gemeente. Of als ze zelf een melding willen doen. Het protocol wordt onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad opgesteld en is via de communicatiemiddelen van de gemeente gemakkelijk te vinden.

Gemeenteleden kunnen bij de vertrouwenspersonen van de kerkelijke gemeente terecht met hun vragen, vermoedens en meldingen. Vertrouwenspersonen kunnen ook bij vermoedens van misbruik binnen de gemeente proactief iemand benaderen.

Allereerst biedt de vertrouwenspersoon een luisterend oor. Afhankelijk van de situatie kan de vertrouwenspersoon verwijzen, bemiddelen en bijstaan in aangiftes en bij klachtenprocedures.

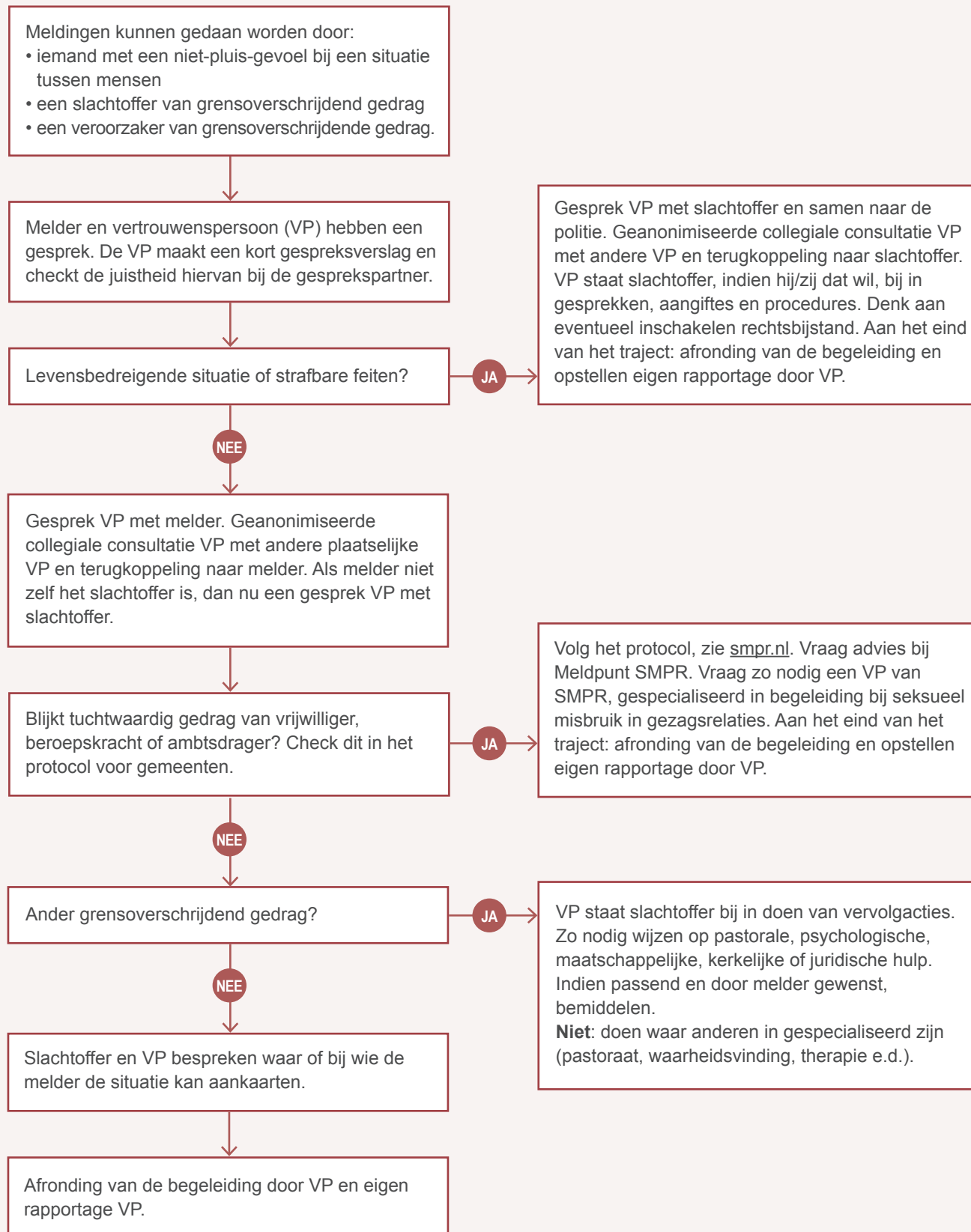
Gemeenteleden kunnen ook terecht bij het moderamen (dagelijks bestuur) van de kerkenraad (voorzitter, scriba, penningmeester, andere leden). Bijvoorbeeld als ze een klacht over iemand willen indienen en geen gebruik willen maken van de vertrouwenspersoon.

Mogelijke signalen (wees zorgvuldig, niet alles duidt op grensoverschrijdend gedrag):

- Iemand wil niet meer met een activiteit meedoen en wil niet aangeven waarom.
- Iemand wil niet meer met een persoon te maken hebben en wil niet aangeven waarom.
- Iemand krijgt erg veel aandacht van iemand met een specifieke taak in de gemeente.
- Iemand zondert zich regelmatig af met een ander gemeentelid.
- Iemand wil graag alleen de crèche of een andere kinderactiviteit leiden.
- Iemand praat vaak over onderwerpen die met seks te maken hebben.

Belangrijk is in ieder geval om naar je intuïtie te luisteren. Heb je twijfels, spreek die dan uit.

Plaatselijk meldprotocol

Route bij meldingen

In dit schema staan negen manieren waarop meldingen bij u als plaatselijke vertrouwenspersoon terecht kunnen komen. Daaronder vindt u de acties die u moet ondernemen en daar weer onder wat SMPR daarbij voor u kan betekenen. Neem bij elke route en elke stap de tijd om te reflecteren en te overleggen.

Meldingen, klachten of signalen van seksueel misbruik kunnen op 9 manieren bij de plaatselijke vertrouwenspersoon komen: via betrokkenen (1 t/m 1d) of via anderen (2 t/m 5). Zorg voor een overzicht van hulpverlenende instanties in uw omgeving waar u zo nodig naar door kunt verwijzen (sociale kaart). Denk aan Veilig Thuis, Politie afd. zedenzaken, Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, huisarts, advocaat.

Wat doet u als plaatselijke vertrouwenspersoon bij het eerste contact?

- Maak uw taakomschrijving duidelijk.
- Luister actief (erkenning geven, feiten, gevoelens, gedachten inventariseren en onderscheiden).
- Vraag naar de hulpvraag.
- Concludeer welke route aan de orde is en volg die.
- Overweeg en overleg eventueel met een collega-vertrouwenspersoon, SMPR, Veilig Thuis of de politie.

Wat biedt SMPR (www.smpr.nl)?

- Samen analyseren wat er aan de hand is
- Advies bij kiezen van de te volgen route

Wat doe ik als vertrouwenspersoon (VP)

Ondersteuning SMPR

VP

	1 algemeen	1 situatie a	1 situatie b	1 situatie c	1 situatie d	2	3	4	5
	Betrokkene benadert mij	Betrokkene weet nog niet wat zij of hij wil	Betrokkene wil zijn/haar verhaal doen	Betrokkene wil een melding doen	Betrokkene wil een klacht indienen	Iemand benadert mij met een signaal/verhaal	Iemand benadert mij met signalen die niet onder de definitie van seksueel misbruik vallen	Ik vang zelf signalen op	Een dader van seksueel misbruik benadert mij
Wat doe ik als vertrouwenspersoon (VP)	Actueel misbruik bij een minderjarige moet ophouden. Ik neem contact op met Veilig Thuis voor advies: 0800-2000 (gratis en 24/7 bereikbaar).	• Ik vraag betrokkene wat zij/hij nodig heeft om tot een besluit te komen. • Ik check of ik degene ben die daarin kan voorzien. • Indien nodig verwijs ik betrokkene door (sociale kaart). • Zodra betrokkene haar/zijn vraag helder heeft, ga ik de route verder.	• Ik check of betrokkene behoefte heeft aan vervolgafspraken met mij. • Ik check of betrokkene pastoraat wil ontvangen. Zo ja, ik verwijs door. • Ik check of betrokkene professionele hulp wil ontvangen. Zo ja, ik verwijs door (sociale kaart).	• Ik wijs betrokkene op de mogelijkheid de zaak bij Justitie neer te leggen en bied daarin eventueel ondersteuning. • Ik wijs betrokkene op SMPR en ondersteun eventueel betrokkene daarnaartoe. • Ik wijs betrokkene op de verantwoordelijkheid van de kerkenraad en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe.	• Ik wijs betrokkene op de mogelijkheid van Justitie. • Ik wijs betrokkene op het bestaan van het college voor het opzicht en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe. • Ik wijs betrokkene op het bestaan van SMPR en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe.	• Ik weeg het signaal/verhaal. • Ik check wat iemand wil bereiken door dit bij mij neer te leggen. • Indien vervolgstappen nodig lijken te zijn overleg ik met signaalleerder en SMPR over die stappen.	• Ik weeg het signaal. • Ik kijk waar iemand het beste (professioneel) geholpen kan worden. • Ik gebruik mijn sociale kaart. • Ik denk ook aan pastoraat en een mogelijk sociaal netwerk.	• Ik breng de signalen die ik opmerk in kaart. • Ik weeg het signaal. • Ik kijk waar iemand het beste (professioneel) geholpen kan worden. • Ik benoem (eventueel) bij betrokkene wat ik zie en hoor en stel verduidelijkingsvragen. • Ik gebruik mijn sociale kaart. • Ik denk ook aan pastoraat en een mogelijk sociaal netwerk.	• Ik vraag betrokkene wat hij/zij van mij verwacht. • Ik maak mijn verantwoordelijkheden duidelijk. • Ik kijk welke vervolgstappen nodig zijn.
Ondersteuning SMPR	Adviseert en begeleidt bij gebruik van het 'Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties'. Het protocol bevat de route voor de kerkenraad. (Zie voor het protocol www.protestantsekerk.nl/veiligegemeente > meer weten?)	• Advies bij twijfel over de te nemen vervolgstappen. • Hulp bij het vinden van goede verwijsadressen. • Advies bij het nemen van vervolgstappen.	• Het verhaal kan aanleiding zijn voor vervolgstappen. Wil betrokkene dit niet, dan kunt u in een situatie komen waarin u mogelijk uw zwijgplicht moet doorbreken. • Advies bij de weging al dan niet doorbreken van uw zwijgplicht.	Achtergrondinformatie: een melding bij de politie betekent de politie op de hoogte stellen. Een aangifte is een verzoek om strafvervolgung. Bij melding aan de kerkenraad over een kerkelijke functionaris dient deze het protocol (zie 1 algemeen) te volgen. De klachtenregelingen vindt u in de kerkorde, ordinantie 10, art. 6-12.	Het college voor het opzicht is bedoeld voor situaties waar een kerkelijke functionaris bij betrokken is. Een klacht over een vrijwilliger behandelt de kerkenraad zelf na advies van het college voor het opzicht, zie ordinantie 10, art. 7 lid 1.	• Advies bij het wegen van het signaal/verhaal. • Advies bij twijfel over de te nemen vervolgstappen. • Informatie over het nemen van vervolgstappen.	• Advies bij het wegen van het signaal en het al dan niet zelf bespreekbaar maken hiervan. • Hulp bij het vinden van een goed verwijsadres.	• Advies bij het wegen van het signaal en het al dan niet zelf bespreekbaar maken hiervan. • Hulp bij het vinden van een goed verwijsadres.	Advies bij het zetten van vervolgstappen.

Ik blijf regelmatig vragen naar het welzijn van betrokkene.
Ik evalueer na verloop van tijd of betrokkene zich geholpen voelt en of zij/hij nog meer nodig heeft.

Begripsbepaling

SMPR: meldpunt bij seksueel misbruik in kerkelijke relaties, www.smpr.nl

Melding: kerkenraad op de hoogte stellen van een gebeurtenis met eventueel opvolging.

Klacht: stappen richting officiële instanties om de gebeurtenis ter beoordeling aan te kaarten.

Signaal: een gebeurtenis die signaleerd wordt en kan duiden op een situatie die aandacht verdient.

Let op: je kunt in een situatie terecht komen waarin conflicterende belangen spelen en je niet weet wat te doen, je zwijgplicht doorbreken of juist niet. Maak een afweging aan de hand van hoofdstuk 8 uit het 'Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met seksueel misbruik'. (Zie voor het protocol www.protestantsekerk.nl/veiligegemeente > meer weten?)